

НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ КРЕДИТУВАННЯ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Економічне зростання країни в сучасних умовах неможливо забезпечити без залучення банківського капіталу в реальний сектор економіки. Однак, на даному етапі економічного розвитку спостерігається низька активність банківського капіталу у фінансуванні економіки і, відповідно, проявляється його недостатній вплив на розвиток реального сектора економіки.

Основними чинниками, що стримують банківське кредитування реального сектору є:

- велика частка проблемної заборгованості у банківських установах;
- висока ризиковість інвестиційних кредитів;
- низький рівень використання коштів за програмами з міжнародними фінансовими організаціями;
- низька участь держави в розвитку економіки та відсутність бюджетно-податкового стимулювання економічного зростання.

Акумуляція необхідних інвестицій в реальний сектор економіки передбачає активізацію кредитної діяльності комерційних банків. При цьому саме найактивнішу участь у вирішенні цього питання має брати держава, яка, використовуючи інструменти регулювання, забезпечує стимулювання банківського кредитування з метою розвитку реального сектора економіки.

Стратегією розвитку банківської системи в Україні повинно бути, насамперед, удосконалення системи гарантування вкладів громадян, що дозволить вирішити ряд взаємопов'язаних макроекономічних, соціальних і політичних проблем. Серед них:

- стимулювання заощаджень як необхідного елемента збалансованої економічної і грошово-кредитної політики держави, заохочення заощаджень є важливим для стабілізації цін та дозволить скоротити тіньовий обіг готівкової іноземної валюти;
- використання заощаджень населення як довгострокового ресурсу для кредитування економіки;
- захист інтересів громадян і підтримку соціальної стабільності в суспільстві (гарантування вкладів дає населенню впевненість у безпечному накопиченні заощаджень);
- формування в банківській системі здорового конкурентного середовища;
- підтримання стійкості банківської системи (надання гарантій збереження заощаджень запобігає масовому і непередбачуваному відтоку вкладів з банківського сектора).

Для цього варто поступово підвищити гарантовану державою суму відшкодування вкладів фізичних осіб втричі до 600 тис. грн. (пізніше - поступово до європейського рівня у 100 тис. євро).

Заходи, які може зробити держава з метою формування сприятливих умов розвитку бізнесу, дуже різноманітні. Державне стимулювання кредитної діяльності банків передбачає:

- розробку і розвиток механізмів зменшення ризиків банківської діяльності в рамках реалізації стратегії щодо стимулювання кредитування банками реального сектору економіки і забезпечення умов підвищення попиту на банківський кредит;
- вдосконалення системи податків (надання податкових пільг банкам, що інвестують кошти на довгостроковій основі в розвиток реального виробництва);
- запровадження пільгового порядку формування резерву на можливі втрати за позиками, наданими на інвестиційні цілі підприємствам реального сектору економіки;
- надання на конкурсній основі державних гарантій за кредитними проектами за рахунок коштів бюджету;
- розміщення на конкурсній основі коштів бюджету (бюджету розвитку) для фінансування інвестиційних проектів;
- удосконалення законодавчої бази в частині відповідальності позичальників перед банками-кредиторами;
- проведення належної експертизи кредитних та інших інвестиційних банківських проектів;
- захист від поставок морально застарілих і матеріаломістких, енергоємних і не наукомістких технологій, обладнання та матеріалів (у тому числі при реалізації державного бюджету розвитку);
- формування і розвиток системи спеціалізованих опорних банків, що виконують функцію інвестиційного кредитування реального сектору;
- підтримка державою розвитку малого і середнього бізнесу та інші. Подальший розвиток банківської системи буде визначатися, насамперед, цілями і завданнями її реформування. Здійснення дій по досягненню поставлених цілей дозволить забезпечити умови для подальшого підвищення стійкості банківської системи, активнішої участі банків у кредитуванні реального сектору економіки.

На наш погляд, повноцінної інвестиційної банківської діяльності не буде до тих пір, поки не вступить в дію державна політика заохочення інвестиційної активності. Необхідно законодавчо закріпити механізм стимулювання і здійснення інвестицій в економіку. При коригуванні чинного законодавства, що регулює банківську діяльність, необхідно зробити акцент на виконанні банком саме кредитних функцій.

Серед основних механізмів подальшого реформування банківського сектору з метою підвищення кредитної активності комерційних банків вважаємо за необхідне зазначити наступне:

- зміцнення стійкості банківського сектору, який виключає можливість виникнення системних банківських криз;
- підвищення якості здійснення банківським сектором функцій акумулювання коштів населення і підприємств та їх трансформації в кредити та інвестиції;
- зміцнення довіри до банківського сектору з боку інвесторів (в тому числі іноземних) і вкладників, насамперед, населення;
- посилення захисту інтересів вкладників та інших кредиторів банків;
- розвиток існуючої системи рефінансування комерційних банків та створення нових механізмів рефінансування, в основу яких покладено досвід зарубіжних центральних банків по рефінансуванню кредитних інститутів;
- забезпечення гнучкості резервних відрахувань залежно від характеру діяльності і ступеня інвестиційної орієнтації банків;
- удосконалення нормативної бази інституту застави при його реалізації кредитором в разі визнання позичальника банкрутом;

- розвиток інститутів субординованого і синдикованого банківського кредитування;

- створення сприятливого інвестиційного клімату.

Таким чином, розвиток банківського сектора загалом, і стимулювання кредитних операцій банку, зокрема, не можуть розвиватися без вирішення головної причини зазначених проблем - відсутності політичної та економічної стабільності в країні. Крім цього, у вирішенні цих завдань повинні бути задіяні зусилля не тільки Уряду і НБУ, а й інших гілок державної влади, а також власників і менеджерів банківських установ.

Література:

1. Рада прийняла закон про створення кредитного реєстру НБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/finance/2385945-rada-priynyala-zakon-pro-stvorennya-kreditnogo-reestru-nbu.html><https://economics.unian.ua/finance/2385945-rada-priynyala-zakon-pro-stvorennya-kreditnogo-reestru-nbu.html>

2. Грошово-кредитне регулювання у механізмі забезпечення макроекономічної стабілізації і ефективності функціонування банківської системи України [Текст]: монографія / За ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 530 с.

3. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності [Електронний ресурс] : монографія / О. В. Дзюблюк, М. Д. Алексеєнко, В. В. Корнеєв [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. - Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. - 298 с.

4. Андрос С. В. Банківське кредитування інвестиційних проектів у реаліях фінансового ринку [Електронний ресурс] / С. В. Андрос. – Режим доступу: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/108721/103669>

Ольга Іващук

к.е.н., доцент кафедри банківської справи

Тернопільський національний економічний університет

ПРИЧИНИ ТА ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КРИЗИ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

Глобальна фінансова нестабільність підсилила внутрішні ризики розвитку банківської системи, тому цей процес набув синхронного характеру. Посилення ризиків фінансової нестабільності у світі супроводжувалося зростанням країнних ризиків, поглибленням економічного спаду, політичними викликами та поширенням кризових явищ. Таким чином, банки стають одним із вузлових центрів акумулювання ризиків фінансової нестабільності в країні, а світові фінансові кризи у своїй основі досить часто мають деструктивні процеси у банківській системі. Зазначимо, що банківські кризи є динамічними, тобто погіршення ситуації при правильному застосуванні стабілізаційних заходів це може бути новим витком у розвитку, тобто банківські кризи виступають драйвером економічного розвитку та зростання. Тому підтримуємо думку українського науковця О. Барановського щодо існування різних підходів до тлумачення кризи, яка може виступати як природний процес у